

Σημειώματα

Institute of Diplomacy and Global Affairs

Γάμος αλλά... ελληνικά στην ΕΕ

By **Kenneth Rogoff**

Ο αρθρογράφος είναι καθηγητής Οικονομικών στο Harvard University και εκ των συγγραφέων του βιβλίου "This Time is Different"

Η παραβολή που ακολουθεί δεν είναι απολύτως δίκαιη για το ευρώ. Οι παραλληλισμοί, όμως, είναι εντυπωσιακοί.

Ας σκεφτούμε ένα νέο ζευγάρι που συζητά τον γάμο, αλλά ακόμη δεν είναι βέβαιο εάν θέλει να κάνει το μεγάλο βήμα. Αποφασίζουν, λοιπόν, να προχωρήσουν σε μία δοκιμασία **ανοίγοντας έναν κοινό τραπεζικό λογαριασμό**. Αρχικά τα πράγματα εξελίσσονται με εντυπωσιακή ομαλότητα.

Με αυτήν την επιτυχία ανά χείρας, έχουν την έμπνευση να επεκτείνουν τον συγκεκριμένο διακανονισμό συμπεριλαμβάνοντας και τα αδέρφια τους. Σκοπός τους δεν είναι μόνο να δείξουν στην οικογένεια πόσο καλά συνεργάζονται. Πλέον, με τέσσερις καταθέτες, ο λογαριασμός ξεπερνά το κρίσιμο όριο που απαιτείται για να πετύχουν **σημαντικά προνόμια, τα οποία συνήθως απολαμβάνουν μόνο οι μεγάλες πελάτες των τραπεζών**.

Σχεδιάζουν ένα έξυπνο σύστημα ώστε να περιορίζονται οι ανισορροπίες ανάμεσα στις καταθέσεις και τις αναλήψεις. Το καινοτόμο πείραμα συνεχίζεται με επιτυχία. Ουσιαστικά δεν υπάρχει κάποιος μηχανισμός επιβολής των κανόνων, πάντως όλες οι πλευρές είναι αποφασισμένες να πετύχουν. Με τη συχνή οικονομική επαφή, το ζευγάρι αλλά και τα αδέρφια αποκτούν στενότερες σχέσεις. **Αρχίζουν να βγαίνουν όλοι μαζί τα βράδια**, δειπνώντας παρέα όλο και πιο συχνά.

Με την πάροδο του χρόνου, το κουαρτέτο αποφασίζει ότι αυτά τα δείπνα μπορούν να γίνουν πιο διασκεδαστικά και να πετύχουν ακόμη καλύτερους όρους από την τράπεζα, εάν επεκτείνουν κι άλλο τον διακανονισμό. Έτσι, πείθουν μερικά ακόμη ξαδέφια να συμμετάσχουν. **Σύντομα τα τηλέφωνα σπάνε από συγγενείς που έχουν χρόνια να δουν**. Παρ' όλα αυτά, δέχονται να συμμετάσχει και η μακρινή ξαδέρφη Kendra, η οποία εργάζεται ως σεφ, με καθεστώς μερικής απασχόλησης, παρά τα... επίφοβα οικονομικά της. Μπορεί, άλλωστε, να μαγειρέψει εξαιρετικά γεύματα για τις βραδινές τους συγκεντρώσεις.

Η ζωή, όμως, δεν είναι πάντα ρόδινη. Απαντες εκνευρίζονται με τον ξάδερφο Nigel, ο οποίος επιμένει να διαχειρίζεται μόνος τα οικονομικά του. Εξακολουθούν να τον καλούν

Ηπίτου 17B, Αθήνα 105 57 • Τηλ.: 210 331 2960 • Φαξ: 210 331 2284 • andrian4@acg.edu, www.acg.edu

The American College of Greece

DEREE

Σημειώματα

Institute of Diplomacy and Global Affairs

στις συγκεντρώσεις τους, αν και δεν μαγειρεύει το ίδιο καλά με την ξαδέρφη Kendra. Εκείνη, από την άλλη πλευρά, **χειρίζεται μάλλον απρόσεκτα το καρνέ των επιταγών της**, με αποτέλεσμα η τράπεζα να στέλνει συχνά ειδοποιητήρια για επιταγές χωρίς αντίκρισμα, τις οποίες θα αναγκαστούν να καλύψουν όλοι οι άλλοι που μετέχουν στο εγχείρημα. Σύντομα, **δύο ακόμη ξαδέρφια αγοράζουν πολυτελείς μεζονέτες με αστρονομικά δάνεια**, τα οποία, όμως, είχαν πολύ χαμηλότερα επιτόκια από ό,τι θα μπορούσαν ποτέ να πετύχουν.

Το πολύπλοκο σχέδιο επιβιώνει, παρά τις δυσκολίες, μέχρι που μια στιγμή... όλα αρχίζουν να καταρρέουν. Αγνοώντας την άτυπη συμφωνία για περιορισμένες αναλήψεις, ορισμένοι συγγενείς αρχίζουν να **αποσύρουν μαζικά τα χρήματά τους**. Άλλοι αδυνατούν να πληρώσουν τα στεγαστικά τους δάνεια. Πανικόβλητη, η αρχική τετράδα αναρωτιέται εάν πρέπει να διώξει από την ομάδα όσους δεν συμπεριφέρθηκαν σωστά. Δυστυχώς, η τράπεζα τους ενημερώνει ότι αυτό είναι αδύνατον, γιατί θα πρέπει να κλείσει συνολικά ο τραπεζικός λογαριασμός, καταστρέφοντας έτσι τα οικονομικά όλων.

Απεγνωσμένη η οικογένεια στρέφεται σε μία οικονομική σύμβουλο. Εκείνη βρίσκει τη **φαεινή ιδέα μιας κοινής πιστωτικής κάρτας**, της οποίας οι πληρωμές έχουν την απεριόριστη εγγύηση όλων..., και των πλουσιότερων μελών της οικογένειας. Έτσι, οι φτωχότεροι συγγενείς θα μπορέσουν να αποπληρώσουν τις επιταγές και τις δόσεις των δανείων τους, ουσιαστικά εις βάρος των υπολοίπων. Η σύμβουλος τους διαβεβαιώνει ότι δεν θα πρόκειται για δώρο. Οι δανειζόμενοι δεσμεύονται να μην τρώνε στα οικογενειακά δείπνα. Το κόστος που εξοικονομείται θα χρησιμοποιηθεί για την αποπληρωμή των δανείων.

Το σχέδιο λειτουργεί για κάποιο χρονικό διάστημα, μέχρις ότου **η ξαδέρφη Kendra αρχίζει να χλομιάζει από την ασιτία**. Είναι τόσο αδύναμη που δεν μπορεί να πάει στη δουλειά της, με αποτέλεσμα να μην μπορεί να κάνει τις απαιτούμενες καταθέσεις, ενώ αντιθέτως πραγματοποιεί αναλήψεις όλο και πιο συχνά. Οι πλουσιότεροι συγγενείς ανακαλύπτουν ότι πρέπει να βάλουν υποθήκη τα σπίτια τους για να έχουν τη ρευστότητα που απαιτεί η τράπεζα ώστε να αποτραπεί ο κίνδυνος άμεσης κατάρρευσης.

Βεβαίως, αυτό το μεγαλόπνοο εγχείρημα τελειώνει σε απόλυτη καταστροφή. **Θα αφήσω τον αναγνώστη με την αγωνία για το εάν το ζευγάρι τελικά παντρεύεται ή όχι**. Αναμφίβολα, το στούντιο που θα αναλάβει την κινηματογραφική μεταφορά αυτού του σεναρίου θα έχει πολλές διαφορετικές εκδοχές για το πώς καταλήγει ιστορία και θα διαλέξει εκείνη που πιθανότατα θα χειροκροτήσει περισσότερο το κοινό.

Ενδεχομένως αυτή η παραβολή να υπερτιμά τους κινδύνους που αντιμετωπίζουν τα ανεξάρτητα κράτη όταν αποφασίζουν να μοιραστούν το ίδιο νόμισμα. Ίσως πάλι όχι και τόσο πολύ.

Ηπίτου 17B, Αθήνα 105 57 • Τηλ.: 210 331 2960 • Φαξ: 210 331 2284 • andrian4@acg.edu, www.acg.edu

The American College of Greece

Σημειώματα

Institute of Diplomacy and Global Affairs

Οι οικονομικοί αναλυτές έχουν κατανοήσει εδώ και καιρό πως η ελεύθερη μετακίνηση κεφαλαίων και εργασίας δεν αρκεί. Για να επιβιώσει μία νομισματική ένωση θα πρέπει να υπάρξουν και άλλες προϋποθέσεις που συνθέτουν κάποια χώρα, όπως μία **κεντρική δημοσιονομική αρχή η οποία, αν μη τι άλλο, θα έχει την ισχύ να εισπράττει φόρους**. Κανείς, όμως, δεν μπορεί να έχει τόσο μεγάλη εξουσία χωρίς αντίστοιχη νομιμότητα, η οποία μπορεί να προκύψει μόνο μέσω της πολιτικής ένωσης. Η νομισματική ένωση που δεν στηρίζεται από πολιτική ένωση είναι μία ασταθής, μεσοβέζικη λύση.

Δεν υποστηρίζω ότι το **μέλλον των Ενωμένων Πολιτειών της Ευρώπης**, ή μέρους της Ευρώπης, πρέπει να υιοθετήσει κάποιο συγκεκριμένο σχήμα. Δεν υπάρχει συνταγή επιτυχίας για όλους, ούτε για τους γάμους, ούτε για τις νομισματικές ενώσεις. Είναι, πάντως, σαφές ότι ένας χαλαρός δεσμός, που μπορεί εύκολα να σπάσει, δεν αρκεί.

Το πραγματικό μάθημα από **το μεγάλο πείραμα του ευρώ** είναι πως ένας προγραμματικός κοινός τραπεζικός λογαριασμός δεν είναι η καλύτερη συνταγή επιτυχίας για να οδηγηθούμε εις γάμου κοινωνίαν.